

2. Глебова А. О. Сучасний стан та перспективи розвитку екстремального туризму в Україні та світі / А. О. Глебова, А. В. Зозуля, М. О. Солодовник // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2017. – Вип. 6 (11). – С. 3-8.

3. Мангушев Д. В. Перспективи розвитку екстремального туризму в Україні / Д.В. Мангушев, В. В. Соколова, Н. Я. Тимків // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. – 2016. – Т. 21. – Вип. 5 (47). – С. 32-36.

4. Габчак Н. Ф. Гірський рельєф Закарпаття як складова розвитку екстремального туризму / Н. Ф. Габчак // Фізична географія та геоморфологія. – К. : ВГЛ Обрій, 2011. – Вип.1 (62). – С. 55-61.

УДК 37.016:908:378.091.12:91-051(045)

КАСИНЕЦЬ О.В., КАМПОВ Н.С.
Мукачівський державний університет

КРАЄЗНАВЧА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ГЕОГРАФІЇ

Одним із пріоритетних напрямів сучасної освіти України є навчання та виховання підростаючого покоління на засадах громадянськості, патріотизму, толерантності та поваги до культури різних народів. Засобом формування цих знань є цілеспрямована краєзнавча діяльність, для реалізації якої необхідне володіння методикою її організації. Навчально-виховна робота в освітніх закладах в Україні спрямована на відродження народних традицій, звичаїв, глибокого вивчення історії та сучасних проблем соціально-економічного розвитку рідного краю. У зв'язку з цим, краєзнавчо-туристська підготовка студентів-географів є одним із важливих завдань навчального закладу.

Освітня програма (ОП) підготовки фахівців-географів у Мукачівському державному університеті має прикладну орієнтацію, забезпечує оволодіння загальних та фахових компетентностей. Особливість програми полягає у міждисциплінарній багатопрофільній підготовці фахівців, що забезпечує оволодіння знаннями та сучасними технологіями для вирішення практичних задач, практичну підготовку в галузі географії, економіки, краєзнавчо-туристичної роботи. Значну частину вибіркових дисциплін за ОП складають дисципліни, які передбачають ознайомлення студентів з різними аспектами теорії та практики туристсько-краєзнавчої роботи на регіонально-місцевому рівні. Їх вивчення спрямовані на формування умінь здійснювати краєзнавчо-орієнтований процес.

Основними завданнями вивчення комплексу краєзнавчих дисципліни є: засвоєння майбутніми фахівцями теоретичних основ краєзнавства; підсилення практичної спрямованості підготовки студентів до краєзнавчої роботи, оволодіння студентами методикою дослідження рідного краю; набуття професійно необхідних особистісних рис шляхом проведення лекційних і практичних занять, виконання самостійних робіт та проходження краєзнавчо-туристичної практики.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти-географи повинні знати: сутність, значення, функції, форми організації та змісту туристично-краєзнавчої роботи; регіональні особливості краєзнавчо-

туристичних ресурсів; керівні документи з питань краєзнавчо-дослідницької роботи з учнівською та студентською молоддю; класифікаційні нормативи з краєзнавства та туризму; особливості планування та структури керування краєзнавчою роботою; облік краєзнавчо-дослідницької роботи в навчальних закладах; принципи організації та роботи факультативних занять з краєзнавства, гуртків, шкільного музею; принципи організації та проведення масових краєзнавчо-дослідницьких заходів; зміст, методики та техніки проведення екскурсій, краєзнавчих спостережень, краєзнавчо-дослідницьких експедицій тощо.

Краєзнавство – це комплексне, наукове і всебічне вивчення певної території (села, міста, області, краю), це – популяризація і використання цього пізнання з метою наближення життя до науки, це – засіб навчання і виховання національно-свідомих громадян. Предметом вивчення дисципліни *«Географічне краєзнавство і туризм»* виступають окремі складові туристично-рекреаційного потенціалу краю – природні рекреаційні ресурси (мінеральні води, клімат, озера тощо), ступінь їх освоєння і характер експлуатації, пам'ятки історії і культури, туристичні заклади та інші об'єкти туристичної інфраструктури, а також різноманітні аспекти розвитку туристичного руху в краї.

Курс «Етнографічне та релігійне краєзнавство» тісно пов'язаний з усіма географічними дисциплінами, оскільки отримані знання допомагають глибше пізнати сучасні суспільно-географічні процеси у світі. Курс побудований також на основі використання знань з антропології, культурології, економічної історії та інших дисциплін. Мета курсу: ознайомлення з структурою етнічного та релігійного краєзнавства та їх завдань, історії розвитку та становлення; з'ясування походження українців на їхніх етнічних землях та появи на них некорінних етносів; оволодіння знаннями регіональних особливостей духовної культури народів України та Закарпаття, закріплення навичок проведення етнографічних досліджень; дослідження чинників та динаміки формування релігійної карти регіону.

«Літературно-мистецьке краєзнавство» розширяє і збагачує знання студентів про рідний край, реалізує інтерес до вивчення літературного та історико-культурного надбання України та Закарпаття, допомагає пізнати красу мови через вивчення усної народної творчості, розвиває естетичний смак, формує туристсько-краєзнавчі знання, уміння і навички засобами освіти. Вивчення дисципліни сприяє формуванню умінь спостерігати за навколишнім світом, знайомитися з пам'ятками літератури, історії та культури, фольклором, усною народною творчістю, працювати з краєзнавчою та спеціальною літературою в архівах, бібліотеках та наукових установах; систематизувати зібраний краєзнавчий матеріал; оформляти літературно-краєзнавчі виставки, музеї, кабінети; розрізняти види, стилі та напрямки мистецтва в різних культурно-історичних епохах; порівнювати напрямки, види та стилі мистецтва вітчизняної культури; встановлювати стилістичні та жанрові особливості окремих мистецьких творів, самостійно давати їм оцінку та відносити до

конкретних історичних епох; пояснювати національні особливості мистецького життя України та Закарпаття.

Отже, основні завдання вивчення краєзнавчих дисциплін полягають у формуванні таких компетентностей: вміння працювати з навчальною та науково-популярною літературою; здатність здійснювати збір, обробку, аналіз і систематизацію наукової інформації; володіння методами самоосвіти; уміння на основі отриманої інформації формувати комплексні аналітичні висновки; здатність інтерпретувати, систематизувати, критично оцінювати і використовувати отриману інформацію; вміння застосовувати краєзнавчий принцип навчання при формуванні географічних понять і розкритті закономірностей на різних етапах вивчення географії; вміння розробляти методичні варіанти організації різних форм краєзнавчої роботи та проводити відповідні дослідження, здатність організовувати краєзнавчо-туристичну роботу.

УДК 911.3

ЛУЖАНСЬКА Т.Ю., ГОРВАТ М.Е.
Мукачівський державний університет

ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ

Курортний туризм належить до найбільш древніх видів туристської індустрії. З античних часів люди навчилися використовувати мінеральні води та лікувальні грязі в лікувальних цілях. Нині розвиток курортного туризму є перспективною і соціально-необхідною галуззю економіки з огляду на «екологічність», соціальну спрямованість та значну прибутковість. У всьому світі безліч ресурсів сприяють розвитку курортного туризму, у зв'язку з цим розвивається значна кількість нових методик лікування.

Науковці відзначають, що перші курорти, пов'язані з використанням мінеральної води та будівництвом терм, заснували римляни. Перший відомий в історії курорт Асклепія у Давній Греції, поблизу порту Епідаурос, був створений на природних джерелах мінеральних вод у II ст. до н. е. Проте справжній курортний туризм виник у XVIII ст. Подорожі «на води» стали популярними серед соціальної еліти всієї Європи. Найбільш відомі та популярні місцевості - Бас (Англія), Спа (Бельгія), Баден-Баден (Німеччина), Евіан (Франція) [2]. Чимало з тих прадавніх курортів у передгір'ях Аппенін процвітають до тепер як найпрестижніші у світі СПА-комплекси (Абано-Терме, Сан-Джуліано-Терме, Сан-Кашіано-Терме тощо).

З початком розвитку залізничних перевезень на початку XIX ст. курортний туризм отримав значний розвиток. Популярними європейськими курортами стають Бад Хомбург, Сопот, Свиноустье (Німеччина), Карлови Вари, Бад Ішль, Криниця, Закопане (Австрія). Демократизація курортів відбулась у XX ст., коли серед клієнтів курортів були представники всіх соціальних верств населення. Загальноприйнято, що курорт – це територія, що

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>